

Labklājības ministrija

**Projekts „Soli tuvāk: Kopienas vienotā atbilde
uz vardarbības pret sievietēm gadījumiem”**

(Nr.JUST/2015/RDAP/AG/MULT/9830)

Laura Kornete, projekta vadītāja

Rīga, 2017.gada 8.novembris

Līdzfinansē Eiropas Savienības
programma „Tiesības,
vienlīdzība un pilsonība”

Labklājības ministrija

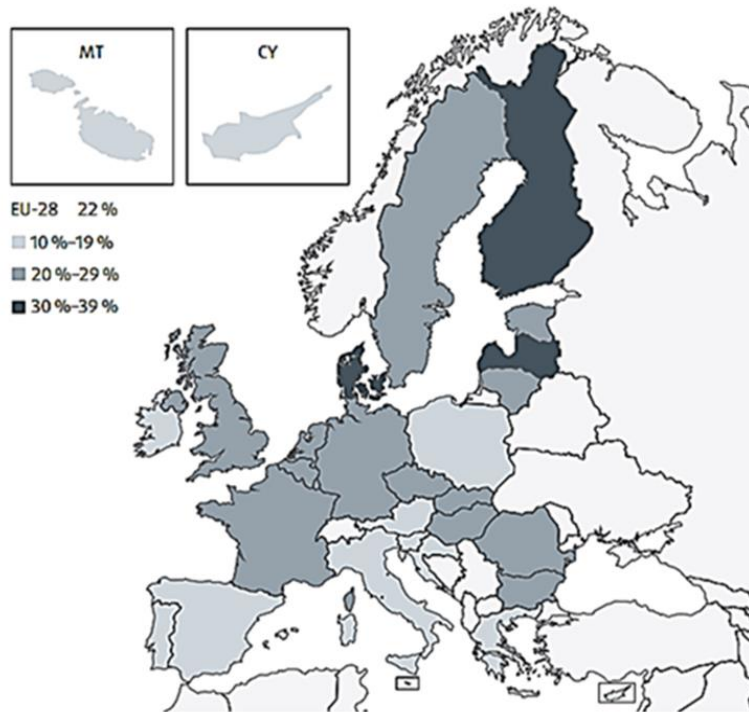
Tieslietu ministrija

Labklājības ministrija

Projekts par sadarbību vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē mazināšanai – kāpēc?

Partnera fiziska un/ vai seksuāla vardarbība kopš 15 gadu vecuma, ES 28

Pētījumi rāda, ka vardarbība pret sievietēm ģimenē Latvijā ir aktuāla problēma.

Fizisku un/vai seksuālu vardarbību no esošā vai bijušā partnera savas dzīves laikā vidēji piedzīvojušas 22% sieviešu ES dalībvalstīs.

Latvijā fizisku un/vai seksuālu vardarbību no esošā vai bijušā partnera savas dzīves laikā piedzīvojušas 32% sieviešu.

2015.gadā dzīvesbiedri nogalināja vismaz 9 sievietes.

Labklājības ministrija

Projekts par sadarbību vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē mazināšanai – kāpēc?

Kopš 2014.gada ir ieviestas būtiskas izmaiņas normatīvajos aktos, un speciālistiem ir jauni instrumenti:

- Policijai tiesības pieņemt lēmumu par nošķiršanu (praksē lielākoties nošķir vardarbīgo vīru vai partneri, vai pilngadīgu dēlu, kas vardarbīgs pret māti);
- Cietušajam ir tiesības vērsties tiesā un lūgt piemērot pagaidu aizsardzību pret vardarbību;
- Ir ieviesta valsts apmaksāta sociālā rehabilitācija no vardarbības cietušajām pilngadīgām personām (psihologa, jurista vai sociālā darbinieka konsultācijas) un vardarbību veikušām personām.

Labklājības ministrija

Projekts par sadarbību vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē mazināšanai – kāpēc?

Tomēr **praksē ir vērojamas ļoti lielas atšķirības šo instrumentu piemērošanā un cietušie var «izkrist» atbalsta un aizsardzības sistēmai.** Piemēram:

- Katra institūcija uz vardarbības pret sievietēm ģimenē gadījumiem reaģē savas kompetences ietvaros un neziņo par gadījumu citām institūcijām, tādējādi netiek pilnībā izmantoti visi instrumenti, lai mazinātu atkārtotas vardarbības riskus;
- Policijas lēmumu par nošķiršanu skaits ir ļoti atšķirīgs pa reģioniem (dažāda interpretācija un cilvēciskais faktors);
- Lēmumu par nošķiršanu un par pagaidu aizsardzību skaits ir lielāks, nekā personu skaits, kas saņem valsts apmaksātu sociālo rehabilitāciju (bieži vien tāpēc, ka cietušajiem nav informācijas par šādu iespēju un arī sociālais dienests, kas administrē pakalpojumus, par vardarbības gadījumiem neuzzina);
- Ja cietušajam nodrošina sociālo rehabilitāciju, tas nenozīmē, ka rehabilitāciju nodrošinās arī vardarbības veicējam;
- Vardarbības veicējam veidojas nesodāmības sajūta, vairākkārtīgi pārkāpjot lēmumu par pagaidu aizsardzību pret vardarbību.

Efektīvi nereaģējot uz pirmo vardarbības gadījumu, pieaug iesaistīto institūciju slogs, braucot uz izsaukumiem uz vienām un tām pašām adresēm un strādājot ar ielaistiem gadījumiem.

«Aizliegtais paņēmiens» - ko mēs kā speciālisti varam darīt savādāk?

Labklājības ministrija

Sadarbība vardarbības mazināšanai – citu valstu pieredze

Austrija: valstī ir 7 intervences centri (cietušo sieviešu atbalsta/ krīzes centri). Pieņemot lēmumu par nošķiršanu, policija par to paziņo tuvākajam intervences centram, kas kontaktējas ar cietušo un piedāvā nepieciešamo atbalstu.

Lielbritānija un Somija: MARAC starpinstitucionāla sadarbība pašvaldību līmenī augsta riska vardarbības pret sievietēm gadījumos. Mērķis: dalīties ar informāciju, lai novērstu vardarbības atkārtošanos. Rezultāts: atkārtotie vardarbības gadījumi samazinās par 60%.

<https://www.youtube.com/watch?v=alje4zJOHIw>

ASV Duluth: Koordinēta starpinsitucionāla atbilde (*Coordinated Community Response*) uz vardarbības ģimenē gadījumiem.

Labklājības ministrija

Ieteikumi pēc ASV vizītes – projekta pamats

1. Primāri **organizēt pilotprojektu**, piemēram Tukumā vai citā piemērotā Latvijas pilsētā, lai visām pusēm liktu sajūst, saredzēt to, ko dara visas iesaistītās institūcijas - tiesneši (gan civilie, gan kriminālie (ja vēlāk būs lēmuma pārkāpums)), policija (gan kārtībnieki, gan izmeklētāji), pašvaldības policija, sociālais dienests, bāriņtiesa, prokuratūra
2. MK noteikumu "Kārtība, kādā novērš vardarbības draudus un nodrošina pagaidu aizsardzību pret vardarbību" 6.punkta secība ir acgārņa. Ja policijas darbinieks šecina, ka pastāv tūlītēji draudi, **būtu uzreiz jāpieņem lēmums par nošķiršanu, nevis jāliek cietušajam iesniegt pieteikumu** un jāpieņem paskaidrojums
3. **Riska novērtējums jānosaka kā obligāts**, proti, tas jānosaka MK noteikumos un anketa jāieliekajos noteikumos kā pielikums, kā arī vēlreiz jāorganizē apmācības gan policistiem un pašvaldības policistiem, gan arī tiesnešiem par šo riska izvērtējumu, kā to darīt, kā aizpildīt anketu
4. MK noteikumos ir jānosaka, ka, pieņemot lēmumu par nošķiršanu, policijas darbiniekiem **cietušajam ir jāizsniedz informācija par pieejamo atbalstu valstī** un konkrētajā pašvaldībā
5. Riska izvērtējums būtu nepieciešams arī tad, ja vardarbība ir jau tāda, kad ir uzsākts kriminālprocess, piem., miesas bojājumu gadījumā un ir nepieciešams pieņemt lēmumu par drošības līdzekļa par netuvošanos un nesazināšanos piemērošanu
6. «Centrs MARTA» varētu organizēt **"izdzīvojušo" sieviešu fokusgrupu**, lai kopīgi ar viņām noskaidrotu, kas ir tā informācija, ko jūs gribējāt, lai policija noskaidro no jums un to zina, lēmuma pieņemšanai
7. Ir vēlreiz **jāapmāca**, jārunā ar 112 operatoriem, jo tie ir cilvēki, ar kuriem pirmajiem saskaras cietušie. Būtu jāspēj informēt par to, ka **var zvanīt «Skalbēm»**, ja notikums ir tāds, ka nav pamats izbraukumam vai kriminālprocesam

Labklājības ministrija

Projekta norise

Partneri

Projekta norises laiks:

2017.gada 1.februāris - 2019.gada 31.janvāris

Projekta partneri:

Biedrība "Centrs MARTA"

Valsts policija

Asociētie partneri:

Tieslietu ministrija

Latvijas Lauku ģimenes ārstu asociācija

Labklājības ministrija

Projekta mērķi

- No cietušajām noskaidrot tos faktorus, **kas iedrošina ziņot** un viņu vīziju par **nepieciešamajām intervencēm**
- Izstrādāt, pārbaudīt un ieviest multisektorālu, uz cietušo vērstu institucionālu sadarbības modeli vardarbības pret sievieti gadījumos – **Kopienas vienoto atbildi (KVA)**
- Institucionalizēt profesionāļu**, kas saskaras vai varētu saskarties ar sievietēm, kas cietušas no vardarbības, **zināšanas un prasmes**, piedāvājot tiem atbilstošus instrumentus (riska novērtēšana un vadlīnijas), lai rīkotos efektīvi un ņemtu vērā upuru vajadzības
- Nodrošināt, ka KVA modelis ir piemērots replicēšanai** citās kopienās visā Latvijā
- Veikt sabiedrības informēšanas aktivitātes**, izglītojot un iesaistot reģionālos medijus, kā arī izstrādājot un izplatot informatīvos materiālus

Labklājības ministrija

Kopienas vienotā atbilde

Vienotā institūciju sadarbības shēma, kur katrai institūcijai ir skaidra sava loma, ar mērķi aizsargāt pilngadīgus un nepilngadīgus cietušos, sodīt vardarbīgu rīcību, palīdzēt vardarbības veicējiem, kuri vēlas mainīties, un mazināt riskus, ka vardarbība atkārtosies.

Iesaistītas puses sajūt, saredz to, ko dara visas iesaistītās institūcijas - tiesneši (ja vēlāk būs lēmuma pārskatums), policija (gan kārtībnieki, gan izmeklētāji), pašvaldības policija, sociālais dienests, bāriņtiesa, prokuratūra.

Ir vienotā nostāja un vienotā darbība.

Labklājības ministrija

Plānotie projekta rezultāti

- Izstrādāts un pilotprojekta veidā ieviests **standartizēts sadarbības modelis vardarbības pret sievieti gadījumos**. Profesionāji izveido komandu, kas ir spējīga identificēt vardarbības situācijas, zina piemērotas intervences metodes, kuras pielieto pietiekami ātri, lai sieviete ziņotu un izvairītos no atkārtotas vardarbības.
- Cietušās sievietes **saņem tādu informāciju, prasmju kopumu, atbalstu un attīsta uzvedības atbildes**, kas motivē ziņot un izskaust vardarbības atkārtošanos.
- KVA modelis ir replicēts 5 Latvijas pašvaldībās**, apmācot un uzraugot speciālistus.
- Reģionālie **mediji vairo cieņu pret sievietēm un tādējādi sniedz ieguldījumu vardarbības pret sievieti prevencē**.
- Tiek **veikti grozījumi nacionālajos tiesību aktos**, lai nodrošinātu plašu KVA modeļa ieviešanu valstī.

Labklājības ministrija

Projekta laikā aizsniegtā mērķauditorija

- Vismaz **185 profesionāji** tiek atbalstīti **riska izvērtēšanas instrumenta** un **vadlīniju** pielietošanā un **atbilstošu intervences metožu** noteikšanā vardarbības pret sievietēm gadījumos
- Vismaz **50 upuru gadījumus risinās apmācīti speciālisti**, izmantojot jaunus instrumentus
- Vismaz **7000 upuri pirmajā kontaktā ar kompetentām iestādēm saņems viegli lietojamu informāciju**
- Vismaz **75 reģionālie žurnālisti apmācīti** par tiesībās balstītu, dzimumu iejūtīgu un nesensacionālu vardarbības gadījumu pret sievietēm atspoguļošanu

Labklājības ministrija

Projekta aktivitātes:

1.darba plūsma (februāris – maijs 2017)

Uz cietušo vērstas intervences vardarbības pret sievieti gadījumos izstrāde
Vadošais partneris – "Centrs MARTA"

-3 fokusgrupu intervijas ar sievietēm, kas cietušas no vardarbības

- Individuālā riska novērtēšanas instrumenta un tā izmantošanas vadlīniju projekta izstrāde, lai identificētu, novērtētu un atbildētu uz cietušās vajadzībām

Labklājības ministrija

Īstenotās aktivitātes – ziņojums par fokusgrupu interviju rezultātiem ar cietušajām no vardarbības

No vardarbības cietušo sieviešu priekšlikumi:

- Lai ierodas policisti, kuriem ir izpratne un cieņpilna attieksme pret upuri, kuri nevainotu cietušās, nenosodītu, nesamierinātu, neapšaubītu, ko viņas saka.
- Iztaujāt cietušās atsevišķi no varmākas.
- Policistiem ir jābūt gataviem uz klausīt cietušās, tad ir gatavas stāstīt par notikušo.
- Bija sievietes, kas stāstīja, ka sievietes policistes bija līdzjūtīgākas, bet lielākā daļa apliecināja, ka policista dzimumam nav nozīmes, svarīga ir attieksme pret cietušo. Priekšlikums speciāli apmācīt policistus vai izveidot nodaļu, kas izprastu vardarbības ģimenē fenomenu un zinātu, kā atbilstoši rīkoties.
- Nošķirt varmāku no cietušās nekavējoties un bez sievietes piekrišanas.
- Par policistu veidotajiem protokoliem notikuma vietā – nereti stāstītais tiek saīsināts, izlaižot būtiskas nianšes. Izskan ierosinājums veikt pierakstu datorrakstā, jo nereti paši policisti savu rakstīto nevarot salasīt. Svarīgi vienu eksemplāru atstāt cietušajai, kas palīdzētu tiesā ar pierādījumiem.
- Nošķirot varmāku, novirzīt arī viņu palīdzības saņemšanai.
- Nozīmēt atsevišķi tiesas sēžu laikus varmākam un cietušajai.
- Bāriņtiesai, tiesai jāiesaista trešās puses jautājumos, kas saistīti ar kopīgo saimniecību un bērna saskarsmes tiesībām ar vecākiem, kā arī noteikt pagaidu aizsardzību cietušajam vecākam un bērniem.

Labklājības ministrija

Projekta aktivitātes:

2.darba plūsma (aprīlis 2017 – janvāris 2018)

Kopienas vienotās atbildes (KVA) modeļa pilotprojekta ieviešana – Tukums

Vadošais partneris: Labklājības ministrija

- Izveidot 5 cilvēku **treneru komandu** – policists, tiesnesis, ārsts, NVO pārstāvji, lai apmācītu pašvaldības vietējos speciālistus
- Izveidot **KVA komandu pašvaldībā**: apmācības un komandas veidošanas aktivitātes. **Iesaistītās institūcijas**: Valsts policija, pašvaldības policija, sociālais dienests, bāriņtiesa, krīzes centrs, cietušo aizstāvji, pāridarītāju rehabilitācijas speciālisti, ģimenes ārsti un prokuratūras pārstāvji.
- Ieviest multisektorālās KVA modeli** vardarbības pret sievieti gadījumos. Praksē tiek pārbaudīti izstrādātie instrumenti.
- Pilotprojekta **rezultātu izvērtēšana**.
- Riska novērtēšanas instrumenta un vadlīniju gala versijas izstrāde**, balstoties uz pilotprojekta laikā gūtajām atziņām.

Labklājības ministrija

Īstenotās aktivitātes – pilotprojekts Tukuma pašvaldībā

➤ **Pilotprojekta koordinatori -**

Janeks Bahs – Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes Tukuma iecirkņa priekšnieks

Ina Balgalve – Tukuma novada pašvaldības aģentūras „Tukuma novada sociālais dienests” direktore

➤ **Tukuma novada pašvaldības un Talsu krīžu centra speciālistu intervēšana pirms un pēc pilotprojekta**

➤ **Tukuma pilotprojekts:**

- 8.jūnijā - ievadseminārs
- riska novērtēšanas anketas 1.versijas nodrukāšana
- policisti sadarbībā ar sociālo dienestu sāk anketu ieviešanu praksē
- ēnošanas pasākumi
- 4.augustā – 1.monitoringa tikšanās – praktiskie semināri policistiem, sociālā dienesta un bāriņtiesas darbiniekiem
- 19.oktobrī - 2.monitoringa tikšanās/ noslēguma pasākums – ar viesu pašvaldību pārstāvju līdzdalību – rezultāti, secinājumi, MARAK modeļa eksperte no Somijas Nacionālā Veselības un labklājības institūta

Labklājības ministrija

Sākotnējie secinājumi pēc Tukuma pilotprojekta

Līdz šim (jūlija vidus – septembra beigas) pilotprojekta ietvaros Tukuma policija SD nosūtījusi **27 aizpildītas anketas**. Liela daļa no šiem gadījumiem SD iepriekš nebija zināmi. 13 gadījumos kā cietušie vai vardarbības liecinieki bija nepilngadīgie. 3 gadījumos nepilngadīgie bija vardarbīgi pret savām mātēm. Ieviešot riska novērtēšanas anketu policijā, ir būtiski pieaudzis nošķiršanu skaits, kas ir pozitīvi (2017.gada 1.pusgadā bija 1 nošķiršana, pilotprojekta 3 mēnešu laikā – 7).

Ir vismaz 5 lietas, ko policija Tukumā, pateicoties projektam, jau dara savādāk un kas jau ir solis uz priekšu:

- vispār ievieš risku izvērtēšanu sadzīves slepkavību novēršanā vardarbība ģimenē gadījumos;
- izsaukuma vietā iztaujā atsevišķi cietušo no varmākas (anketā ir jāatzīmē, vai tas darīts);
- mācās nošķirt un identificēt dažādus vardarbības veidus;
- sniedz informāciju uz rokas cietušajai (t.i. viens riska novērtēšanas anketas eksemplārs paliek cietušajai, kas viņai var noderēt tiesā);
- cietušos novirza palīdzības saņemšanai sociālajā dienestā arī rakstiski/ visas anketas automātiski nosūta sociālajam dienestam.

8.jūnijs – pilotprojekta ievadseminārs, Tukums

	2017	2018	
Uzdevumi	91	184	+ 102 %
Dažas darbinātas par projekta darbu	337	681	+ 87 %
Apģērbiem	51	36	- 30 %
Apģērbiem, kas izņemti no izstrādes darba	28 *	23	+ 64 %
Apģērbiem, kas izņemti no izstrādes darba	7212	8882	+ 23 %

8.jūnijs – pilotprojekta ievadseminārs, Tukums

**4.augusts, seminārs - nodarbība
policistiem, Tukums**

**4.augusts, seminārs - nodarbība
sociālā dienesta un bāriņtiesas
darbiniecēm, Tukums**

**19.oktobris – pilotprojekta
noslēguma pasākums,
Tukums**

Labklājības ministrija

Projekta aktivitātes:

3.darba plūsma (decembris 2017 – novembris 2018)

*Kopienas vienotās atbildes modeļa replicēšana
citās Latvijas pašvaldībās*

Vadošais partneris: Labklājības ministrija

- KVA komandu izveidošana** vēl 5 pašvaldībās.
- KVA modelis ieviests** 5 pašvaldībās.
- Ekspertu komanda sniedz regulāru atbalstu un supervīziju** vietējai KVA komandai divu mēnešu garumā.
- KVA modeļa ietekmes izvērtēšana** reģionos.
- Izstrādāto **instrumentu publicēšana internetā.**
- Priekšlikumu izstrāde tiesību aktu grozījumiem un intervences vardarbības pret sievieti gadījumos prakses uzlabošanai.**

Labklājības ministrija

Projekta aktivitātes:

4.darba plūsma (viss projekta laiks)

Informēšanas aktivitātes saistībā ar vardarbību pret sievietēm

Vadošais partneris – Valsts policija

- **Semināri/ domnīcas mediju profesionāļiem un žurnālistiem** par tēmu vardarbība pret sievieti - apmācības, lai vardarbības pret sievieti gadījumi tiktu atspoguļoti, nevainojot cietušo, ņemot vērā dzimumu līdztiesības principus un "nulles tolerances" attieksmi.
- **Informatīvo materiālu no vardarbības cietušām sievietēm un līdzcilvēkiem izstrāde un izplatīšana** (ar policijas, veselības aprūpes institūciju, bāriņtiesu, sociālo dienestu, NVO, u.c. palīdzību).
- **Pasākumi plašsaziņas līdzekļiem**, lai iepazīstinātu medijus ar projektu un instrumentiem vardarbības pret sievieti izskaušanai.

Labklājības ministrija

Īstenotās aktivitātes – masu mediju speciālistu izglītošana

➤ **Žurnālistu semināru norise** – jūnijā Valmierā un Daugavpilī, septembrī – Jelgavā, oktobrī – Liepājā un Rīgā

➤ Semināru tēmas:

– **Sabiedrības mīti, kas uztur vardarbību pret sievietēm.**

Kāpēc sievietes nerunā atklāti? Kāpēc grūti pārtraukt vardarbīgas attiecības?
Kā novērst vardarbību attaisnojošus mītus un pārtraukt sieviešu vainošanu?

Vardarbība pret sievieti – nacionālā un globālā kontekstā.

– **Kāpēc ir svarīgi saukt lietas īstajos vārdos?**

Sieviešu un vīriešu līdztiesība.

– **Vardarbības pret sievieti atspoguļojums medijos. Problemātika un risinājumi.**

Trauslā robeža starp sensāciju un sabiedrības informēšanu.

Sabiedrības tiesības zināt. Upura tiesības saglabāt anonimitāti.

– **Kopienas koordinētā atbilde vardarbības pret sievietēm novēršanai.**

➤ Tapuši **3 vardarbībā cietušu sieviešu video** stāsti: <http://www.lm.gov.lv/text/3731>

**9.jūnijs, seminārs žurnālistiem,
Valmiera**

**12.jūnijs, seminārs
žurnālistiem, Daugavpils**

**29.septembris, seminārs
žurnālistiem, Jelgava**

**6.oktobris, seminārs
žurnālistiem, Liepāja**

Laklājības ministrija

Top informatīvie materiāli

Tests vienreiz atkārtoti

1 VAI PARTNERIS IZTURAS EMOCIONĀLI VARDARBĪGĪ?

- Pazemo
- Draud
- Apsaukā
- Iebiedē
- Noniecina
- Vaino
- Šantāžē
- Uzskata par mazvērtīgu

2 VAI PARTNERIS PĀRMĒRĪGI KONTROLĒ?

- Pārbauda personīgo sarakstus
- Izseko
- Izoļē
- Nevēlami raksta, zvana
- Vajā
- Liedz tikties ar citiem cilvēkiem

4 VAI PARTNERIS IR EKONOMISKI VARDARBĪGĪ?

- Kontrolē finanses un ienākumus
- Pieprasa ienākumus
- Manipulē

3 VAI PARTNERIS IR IZTURĒJIES FIZISKI VARDARBĪGĪ?

- Grūdis
- Sitis
- Spēris
- Žņaudzis

5 VAI PARTNERIS IR BIJIS SEKSUĀLI VARDARBĪGĪ?

- Piespiedis veikt seksuālas darbības pret manu gribu
- Piespiedis veikt seksuālas darbības ar citām personām

6 VAI PARTNERIS IR VARDARBĪGĪS PRET CITIEM ĢIMENES LOCEKĻIEM (BĒRNIEM VAI VECĶĀCIEM)?

-

JĀ ESĪ ATZĪMĒJUSHI KAUT VIENU, TĀS LIECINA, KA TU ATRODIES VARDARBĪGĪS ATTĪECĪBAS, TEV IR NEPIECĪŠAMA PALDZĪBA!

Neklusē un rīkojies!

Vai atrodiē bistamas attiecības?

NOSKAIRO, KĀDĀS IR VARDARBĪGĪS ATTĪECĪBAS UN KUR MEKLĒT PALDZĪBU VARDARBĪBAS GĀDJUMĀ.

Kur meklēt palīdzību?

PIE SOCIĀLĀ DARBINIEKA VAI KRĪZES CENTRĀ

BEZMAKSAS ATBALSTA TĀLRUNIS CIETUSĀJIEM **116006**

110

Centrs "Marta"
Matisa iela 49-3, Rīga,
tālr. 67378539, e-pasts: centrs@marta.lv

Liepājas filiāle
Kūrmājas prospektā 11, Liepāja,
tālr. 29195442, e-pasts: centrs@martaliepaja.lv

Ģimenes krīzes centrs "Mīlgrāvis"
Ezera iela 21, Rīga, tālr. 67012515, 67398383
e-pasts: gimenes@krize.lv

Križu un konsultāciju centrs "Skalbes"
Kungu iela 34, Rīga, tālr. 24551700, 27722292
e-pasts: skalbes@skalbes.lv

Krīzes centrs ģimenēm ar bērniem "Paspārne"
Talsu iela 39, Ventspils, tālr. 63661515, 22012434
e-pasts: pasparne_kc@inbox.lv

Nodibinājums "Centrs Valdardze"
Raņa iela 9f, Valmiera, tālr. 64220686
e-pasts: valdardze@inbox.lv

Ja tu attiecības jūties

BEZVĒRTĪGA, PAZĒMOTA, IEBIEDĒTA, IZMISUSI, ATKARĪGA, BEZPALDZĪGA, BEZSPĒCĪGA,

pajautā sev vai šīs attiecības tiešām ir veselīgas?

Tests

vienreiz atkārtoti

VAI PARTNERIS IZTURAS EMOCIONĀLI VARDARBĪGĪ?

- Pazemo
- Draud
- Apsaukā
- Iebiedē
- Noniecina
- Vaino
- Šantāžē
- Uzskata par mazvērtīgu

VAI PARTNERIS PĀRMĒRĪGI KONTROLĒ?

- Pārbauda personīgo sarakstus
- Izseko
- Izoļē
- Nevēlami raksta, zvana
- Vajā
- Liedz tikties ar citiem cilvēkiem

VAI PARTNERIS IR EKONOMISKI VARDARBĪGĪ?

- Kontrolē finanses un ienākumus
- Pieprasa ienākumus
- Manipulē

VAI PARTNERIS IR IZTURĒJIES FIZISKI VARDARBĪGĪ?

- Grūdis
- Sitis
- Spēris
- Žņaudzis

VAI PARTNERIS IR BIJIS SEKSUĀLI VARDARBĪGĪ?

- Piespiedis veikt seksuālas darbības pret manu gribu
- Piespiedis veikt seksuālas darbības ar citām personām

VAI PARTNERIS IR VARDARBĪGĪS PRET CITIEM ĢIMENES LOCEKĻIEM (BĒRNIEM VAI VECĶĀCIEM)?

-

Jā esi atzīmēsi kaut vienu, tas liecina, ka tu atrodiē vardarbīgās attiecības. Tev ir nepieciešama palīdzība!

Neklusē un rīkojies!
www.pretvardaribu.lv

Kur meklēt palīdzību?

Pašvaldības sociālajā dienestā vai krīzes centrā

Centrs "Marta"
Matisa iela 49-3, Rīga,
tālr. 67378539
e-pasts: centrs@marta.lv

Liepājas filiāle
Kūrmājas prospektā 11, Liepāja,
tālr. 29195442
e-pasts: centrs@martaliepaja.lv

Ģimenes krīzes centrs "Mīlgrāvis"
Ezera iela 21, Rīga,
tālr. 67012515, 67398383
e-pasts: gimenes@krize.lv

Križu un konsultāciju centrs "Skalbes"
Kungu iela 34, Rīga,
tālr. 24551700, 27722292
e-pasts: skalbes@skalbes.lv

Krīzes centrs ģimenēm ar bērniem "Paspārne"
Talsu iela 39, Ventspils,
tālr. 63661515, 22012434
e-pasts: pasparne_kc@inbox.lv

Nodibinājums "Centrs Valdardze"
Raņa iela 9f, Valmiera,
tālr. 64220686
e-pasts: valdardze@inbox.lv

bez maksas atbalsta tālrūnis cietusājiem **116006**

Kā atpazīt, ka sieviete cieš no partnera

Ja tu attiecības jūties bezvērtīga, pazemota, iebiedēta, izmisusi, atkarīga, bezpalīdzīga, bezspēcīga pajautā sev vai šīs attiecības tiešām ir veselīgas?

Tev ir aizdomas, ka tu vai draudzenei, kolēģei, kaimiņniecei, radniecei vai kādai citai tuviniecei ir vardarbības attiecības?

Tu uztraucies par viņu, bet nezini, kā palīdzēt? Izsīsi!

VARDARBĪBAS?

Pazīmes, kas var liecināt par vardarbīgām attiecībām

1 Vardarbīga izturēšanās pret sievieti un/vai citiem ģimenes locekļiem

- Pēc sievietes un/vai citu teiktā, partneris ir:
- apvainojis, draudējis vai izolējis (emocionāli vardarbīgi);
 - atņēmis ienākumus (ekonomiskā vardarbība);
 - grūdis, sitis, spēris vai žņaudzis (fiziskā vardarbība);
 - piespiedis veikt seksuālas darbības pret pašas gribu (seksuāli vardarbība).

Pēc paša personīgajiem novērojumiem:

- acīmredzami mējas bojājumi;
- jašu nārbātne notikušas vardarbības attiecības;
- veselības pasliktināšanās sievietei;
- sievietei materiāli atkarīga no vardarbības veicēja vai vardarbības veicējs no sievietes.

2 Sieviete nespēj aizsargāt sevi un/vai ģimenes locekļus, kā arī pati nevar pārtraukt vardarbības attiecības, jo:

- izjūt pozitīvas vai pretrunīgas emocijas pret vardarbības veicēju;
- izjūt negatīvu atliekmi pret ģimeni, draugiem vai cilvēkiem, kuri mēģina palīdzēt; atļausno vardarbības veicēja rīcību attiecībā pret sevi;
- uzņemas atbildību par notikumu un vaino sevi;
- nespēj pieņemt vai noraidīt palīdzību, lai pārtrauktu vardarbības attiecības.

Ja tu konstatē, ka šajās attiecībās ir vērojamas nepārprotamas vardarbības pazīmes, sarunā ar sievieti:

- atspoguļo, ka sieviete šajās attiecībās jūtas;
- mini konkrētus faktus, kas liecina par vardarbīgām attiecībām;
- norādi, ka vardarbīgās attiecības netiks pārtrauktas, ja netiks sāņemta palīdzība no malas;
- informē sievieti par palīdzības iespējām.

Svarīgi: sarunā jābūt mierīgai, atbilstoši, bet situāciju objektīvai fikšiošanai. Esot vardarbīgās attiecībās, cilvēks bieži vien pats nespēj saskatīt kopainu.

Iedod viņai šo bukletu un lūdz godīgi atbildēt uz nākamajiem jautājumiem

Teu jājina, ka par spiti vardarbībai šajās attiecībās ir bijuši arī jauki brīvi, ir arī miera periodi, kas sievietei šķietami ļauj cerēt, ka viss atkal var būt labi.

Sarunā atspoguļo, ka sieviete jūtas šajās attiecībās. Mini konkrētus faktus, kas liecina, ka šīs ir vardarbības attiecības.

Mieriģā, atbalstošā sarunā nepārprotami liec neparst, ka šādas attiecības pašas no sevis nemsānās. Atgādiņi, ka vardarbība atkal un atkal atkārtos un ar laiku kļūst arvien sliktāk. Mudiņi sievietei meklēt palīdzību!

Labklājības ministrija

Turpmākie pasākumi:

- **Riska novērtēšanas anketas un vadliniju korigēšana** saskaņā ar secinājumiem pēc Tukuma pilotprojekta.
- **2 informatīvie materiāli** – cietušajām un līdzcilvēkiem.
- **2018.gadā KVA modeli ievieš vēl 5 pašvaldībās. Tukuma speciālisti – ekspertu lomā.**
- Pamatojoties uz projekta rezultātiem, 2018.gada otrajā pusē **taps priekšlikumi par nepieciešamajiem grozījumiem normatīvajos aktos un darbā ar vardarbībā cietušajiem.**

Labklājības ministrija

Paldies!

www.lm.gov.lv

Twitter: @Lab_min

Flickr.com: Labklajibas_ministrija

Youtube.com/labklajibasministrija

Draugiem.lv/labklajiba